

Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi ile İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining The Relationship Between The Level Of Covid-19 Psychological Distress and The Level Of Work-Related Emotional Burnout Of Classroom Teach

ÖZET

Ülkemizde ve dünya genelinde 2019 yılında baş gösteren Covid 19 pandemisi tüketim alışkanlıklarına, aile içi ilişkilerden, eğitimsel süreçlere ve hizmet verme biçimlerine kadar etkili olmuştur. Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyiyle işe bağlı duygusal tükenmişlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır, bu amaçla Günay (2021) tarafından geliştirilen ‘‘İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Ölçeği’’ Ay, Oruç ve Özdoğru (2021) tarafından geliştirilen ‘‘ Covid 19 Psikolojik Sıkıntı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul İli Kartal İlçesinde görev yapmakta olan 771 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemi ise 183’ ü (% 73,5) kadın, 66’ sı (%26,5) erkek olmak üzere 249 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 22.0 paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz, bağımsız grup T testi, Anova ve ilişkisel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen ortalama puanlara sınıf öğretmenlerinde covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (40.21 ±9.29). Kaygı ve korku alt boyutu ortalama puanlarının, şüphe alt boyutu puanlarından yüksek olduğu saptanmıştır (18.84±4.13). Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi ve işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyinde cinsiyet, medeni durum ve covid geçirme durumu lehine anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır. Ancak Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi açısından mesleki çalışma yılı değişkeni lehine anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir. İşe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi yaş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı farklılaşmalar göstermiştir. İlişkisel analiz sonucuna göre Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi ile işe bağlı duygusal tükenmişlik arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid 19,İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik, Pandemi, Sınıf Öğretmenliği

ABSTRACT

The Covid 19 pandemic started in our country and around the world in 2019. Students and teachers were most affected groups by this epidemic process. The "Work-Related Emotional Burnout Scale" developed by Günay (2021) and the "Covid 19 Psychological Distress Scale developed by Ay, Oruç and Özdoğru (2021) were used in this research. The population of the research consists of 771 classroom teachers working in İstanbul- Kartal The sample consists of 249 classroom teachers, 183 (73.5%) female and 66 (26.5%) male. The data were analyzed using the SPSS 22.0 package program. Descriptive analysis, independent group T test, Anova and relational analysis methods were used. The average scores obtained from the scale show that the level of covid 19 psychological distress is high in classroom teachers (40.21 ± 9.29). It was determined that the mean scores of the anxiety and fear sub-dimension were higher than the scores of the doubt sub-dimension (18.84±4.13). There was no significant difference in favor of gender, marital status and covid status in the level of Covid 19 psychological distress and work-related emotional burnout. However, a significant difference was observed in favor of the variable of professional working years in terms of the level of Covid 19 psychological distress. The level of work-related emotional burnout showed significant differences according to age and professional seniority variables. According to the result of the relational analysis, it was observed that there is a positive and significant relationship between the level of Covid 19 psychological distress and work-related emotional burnout.

Keywords: Covid 19, Work Related Emotional Burnout, Pandemic, Classroom Teach

GİRİŞ

Son yıllarda ulusal ve uluslararası düzeyde yaşanan değişimler iş yaşamından aile yaşamına, eğitim-öğretim uygulamalarından toplumsal yaşama kadar birçok açıdan insan yaşamını etkilemiştir.2019 yılının başında tüm dünyayı ve paralelinde ülkemizi etkisi altına alan ve covid-19 olarak bilinen bir salgın yaşanmaya başlamış ve hali hazırda etkilerini sürdürmektedir. Binlerce insanın hayatını kaybetmesinin yanında yaşamın birçok alanında büyük

Harun Tüysüz¹

Uğur Kaya²

Selim Yiğit³

How to Cite This Article

Tüysüz, H., Kaya, U. & Yiğit, S. (2023). ‘‘Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi ile İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’’ International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:109; pp:5977-5982. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67685>

Arrival: 13 December 2022

Published: 28 March 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr., Kartal Millî Eğitim Müdürü, haruntuysuz54@gmail.com, İstanbul, ORCID: 0000-0002-5670-7430

² Okul Müdürü, Millî Eğitim Bakanlığı, 19ugur.kaya78@gmail.com, İstanbul, ORCID: 0000-0003-2075-016X

³ Okul Müdür Yrd., Millî Eğitim Bakanlığı, selimiyigitmem@gmail.com, İstanbul, ORCID: 0000-0002-2805-0902

değişimlerin yaşanmasına neden olan bu salgın süreci eğitim-öğretim alanında da birçok değişimi beraberinde getirmiştir.

Salgın sürecinde bir yıla yakın bir süre eğitim öğretim süreçleri önce uzaktan ardından ise karma, hibrit bir modelle sürdürülmek zorunda kalmıştır. Doğrudan insan odaklı ve hizmet esaslı bir işi olan öğretmenlik mesleğinin hem yönetsel anlamda hem de psikolojik olarak salgından etkilenmesi son derece doğaldır. Bu yeni dönemde özellikle temel eğitim kademesinde görev yapmakta olan öğretmenler, değişen koşullara, uzaktan eğitim süreçlerine uyum göstermeye çalışırken, öğrencilere daha çok zaman ayırma, bireysel olarak onlarla daha çok ilgilenme, öğreticilik vasfı yanında rehber öğretmen gibi davranma gibi farklı rol ve yükleri de üstlenme durumları ile karşı karşıya kalmışlardır. Yeni şartlara her açıdan uyum yapma çabası ve oluşan belirsizlik ortamının öğretmenlik mesleğinden kaynaklı yaşam stresini beraberinde getirmesi ve bu yönde işe bağlı bir tükenmişliğin yaşanabilme riski doğmuştur.

Sözlük anlamıyla, çaba gösterememe ve gücünü yitirme durumu olarak tanımlanan tükenmişlik(sozluk.gov.tr), mesleki anlamda düşünüldüğünde iş performansının düşmesi biçiminde açığa çıkabilir. Bu durum çok çeşitli nedenlere dayandığı gibi son süreçte dünyanın yaşadığı salgın gerçeği ve bu durumun yarattığı talep değişimleri, beklentilerin artması gibi nedenlerle de ilişkili olması ve duygusal anlamda tükenmişliği de beraberinde getirmesi olağandır (Günay,2021).

Son zamanlarda özellikle örgüt psikolojisi alanında yapılan çalışmalarda ortaya çıkan bir kavram olan tükenmişlik kavramı, ilk olarak başarılı olamama, enerji düşmesi, güç kaybı ve karşılanamayan istek ve beklentilerin iç güdülenmeyi etkilemesi olarak ifade edilmiştir. Tükenmişlik durumu ile karşı karşıya kalan çalışanlar, düşük istek, kendi yaptıkları göreve dair ve çalışma alanındaki diğer insanlara dair olumsuz duygular ve iletişimden kaçınma çabaları gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler (Yıldız, 2015). Hemen hemen her toplumsal ya da mesleki yapıda ortaya çıkma olasılığı olan tükenmişlik durumunun özellikle insana hizmet ile ilgili mesleki gruplarda ortaya çıkması ve bu durumun salgın sürecinin etkisi ile daha da yaygınlaşması olağandır.

Duygusal tükenmişlik kavramının kişinin kendi koşullarına, işle ilgili koşullara ya da çalışma ortamı ile ilgili koşullara dayalı olarak ortaya çıkabildiği gibi bunun yanında birçok faktörden de etkilenebildiğini araştırmalar ortaya koymaktadır. Salgın süreci ile ilgili olarak geliştirilen ölçme araçları, salgın döneminde korku, kaygı ve şüphe gibi duygu durumlarının ortaya çıkabildiğine dönüktür. Bu yönüyle bakıldığında özelde duygusal tükenmişliği buna bağlı olarak işe bağlı duygusal tükenmişliği salgın sürecinde oluşan bu psikolojik sıkıntı durumlarının etkileyebileceği düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Salgın sürecinden hem insani hem de mesleki anlamda olumsuz etkilenme olasılığı yüksek olan mesleki sınıflardan biri olan öğretmenlik mesleğidir. Gelişim dönemi özellikleri ile daha hassas bir kitleye hizmet sunan temel eğitimde görevli öğretmenler bu süreçte hem öğreticilik rolünü yerine getirmeye çalışırken kendi ruhsal bütünlüklerinin yanı sıra öğrencilerin gelişimsel sağlığını korumak açısından da yoğun bir çabaya girişmişlerdir. Temel eğitimde görevli öğretmenlerin yaşanan salgın sürecinden mesleki anlamda ne kadar etkilendiklerinin araştırmaya değer olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, temel eğitim kademesinde görev alan öğretmenlerin salgın sürecinden kaynaklı ruhsal sıkıntı düzeyleri ile yaptıkları görevden kaynaklı mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkileri inceleyerek salgın sonrasında alınacak önlemlere ve öğretmenlik mesleğinin çeşitli açılardan desteklenmesine yönelik çalışmalara ışık tutmaktır. Bu doğrultuda araştırma kapsamında aşağıdaki şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1.Sınıf öğretmenlerinin covid-19 psikolojik sıkıntı düzeyi nedir?
- 2.Sınıf öğretmenlerinin covid-19 psikolojik sıkıntı düzeyleri sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
- 3.Sınıf öğretmenlerinin işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyleri sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı farklılaşma göstermekte midir?
- 4.Sınıf öğretmenlerinin işe bağlı mesleki tükenmişlik düzeyi ile covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Temel eğitimde görevli sınıf öğretmenlerinin Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyleri işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada nicel araştırma türlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli; iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2008). İlişkisel tarama

modeli, gerçek bir neden-sonuç ilişkisi vermemekle birlikte bir değişkendirdeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesine olanak sağlamaktadır (Karasar, 2000).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul İli Kartal İlçesinde görev yapmakta olan 771 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemi ise 183' ü (% 73,5) kadın, 66' sı (%26,5) erkek olmak üzere 249 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Cinsiyetiniz	Erkek	66	26.5	26.5	26.5
	Kadın	183	73.5	73.5	73.50
Medeni durumunuz	Evli	197	79.1	79.1	79.1
	Bekar	52	20.9	20.9	20.9
Covid durumunuz	Geçirdim	65	26.1	26.1	26.1
	Geçirmedim	184	73.9	73.9	73.9
Mesleki kıdeminiz	1-10 yıl	51	20.5	20.5	20.5
	11-20 yıl	89	35.7	35.7	56.2
	21 ve üzeri	109	43.8	43.8	43,8
Yaşınız	20-30	13	5.2	5.2	5.2
	31-40	89	35.7	35.7	41.0
	41-50	87	34.9	34.9	75.9
	51 ve üzeri	60	24.1	24.1	24.1
	Toplam	249	100.0	100.0	100.0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 73,5'i kadın, % 26,5'i erkek; % 79,1'i evli, %20,9'u bekarıdır. Katılımcı öğretmenlerin %26,1'i covid rahatsızlığı geçirdiğini % 73,9'u geçirmediğini belirtmiştir. Katılımcı öğretmenlerin mesleki çalışma yılı olarak %20,5'i 1-10 yıl arasında kıdeme, %35,7'si 11-20 yıl arası kıdeme, %43,8'i ise 21 yıl ve üzeri kıdeme sahipken; % 5,2'sinin 20-30 yaş aralığında, %35,7'sinin 31-40 yaş aralığında, %34,9'unun 41-50 yaş aralığında, %24,1'inin ise 51 yaş üzerinde olduğu görülmektedir.

Veri Toplanması Ve Analizi

Araştırma kapsamında veri elde etmek için araştırmacılar tarafından geliştirilmiş 5 soruluk kişisel bilgi formu, Günay (2021) tarafından geliştirilen 6 maddeden oluşan "İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Ölçeği" Ay, Oruç ve Özdoğru (2021) tarafından uyarlanan 12 maddelik " Covid 19 Psikolojik Sıkıntı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekler uzaktan erişim yoluyla örneklem gruba uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda, cinsiyet, medeni durum, covid geçirme durumu, mesleki kıdem ve yaşa ilişkin bilgiler edinmek üzere sorular sorulmuştur.

Covid 19 Psikolojik Sıkıntı Ölçeği

Ay, Oruç ve Özdoğru (2021) tarafından uyarlanan Covid 19 Psikolojik sıkıntı ölçeği 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte tersine puanlanan madde bulunmamakta, 1,2,3,4 ve 6. Maddeler korku ve kaygı boyutunu 5,7,8,9,10,11 ve 12. Maddeler şüphe boyutunu oluşturmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 12 ile 60 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek düzeyde Covid 19 ile ilişkili psikolojik sıkıntı yaşandığı anlamına gelmektedir.

İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Ölçeği

Wharton(1993) tarafından geliştirilen ölçek Günay (2021) tarafından uyarlanmıştır. Toplamda 6 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçekte tersine puanlanan madde bulunmamakta ve alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde işe bağlı tükenmişliği göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken öncelikle kişisel bilgi formuna ve ölçeklere verilen cevapların değişkenlere göre dağılımı, grupların ortalamaları ve standart sapma değerleri belirlenmiştir. Araştırmada belirlenen bağımsız değişkenlerle; Covid 19 psikolojik sıkıntısı ve işe bağlı duygusal tükenmişlik ölçeklerine ilişkin incelemede bağımsız gruplar arasındaki farkların anlamlılığını tespit etmek amacıyla "T-Testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)" testi kullanılmıştır. F değerleri için scheffe ve games-

howell testine başvurulmuştur. İstatistiklerin anlamlılıkları.05 düzeyinde çift yönlü olarak sınanmıştır. Ayrıca Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi ölçek sonuçları ile işe bağlı duygusal tükenmişlik ölçek sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için Pearson Korelasyon Testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Covid 19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi Ölçeği Betimsel Analiz Sonuçları

Sınıf öğretmenleri ölçekten ortalama 40.21 ± 9.29 puan almıştır (Tablo 2). Bu haliyle sınıf öğretmenlerinin covid 19 psikolojik sıkıntı düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Covid 19 Psikolojik Sıkıntı Ölçeği Betimsel Analiz Bulguları

	N	Minimum	Maksimum	\bar{x}	Ss
Psikolojik S	249	12.00	60.00	40.21	9.30

Mesleki Kıdem Durumuna Göre Covid-19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi Anova Analiz Sonuçları

Mesleki kıdem durumuna göre covid-19 psikolojik sıkıntı düzeyi toplam puan ortalamalarındaki farklılık Anova tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Anova analiz sonuçlarında kıdem durumuna göre covid-19 psikolojik sıkıntı düzeyi anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir. $F(2,246)=3,208$, $p=.04$, $n2=.03$. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu ve farklılaşmanın yönünü incelemek için izleme (post-hoc) testlerinden Scheffe analizi yapılmıştır. İzleme testi analiz sonuçları Tablo 4.'de sunulmuştur.

Tablo 3: Mesleki Kıdem Durumuna Göre Covid-19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi Anova Analiz Bulguları

Ölçek	1-10 yıl		11-20		21 ve ..		F(2,246)	n2
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
TOPLAM	39,7	9,7	41,80	9,4	40,2	9,3	3,208*	,03

* $p<.05$.

Tablo 4: Mesleki Kıdem Post-Hoc Scheffe Analiz Sonuçları

Mesleki kıdem	Mesleki kıdem	(I-J)	P
1-10 yıl	11-20	-4,08350	,043
	21 ve üzeri	-2,34790	,325
11-20	1-10	4,08350	,043
	21 ve üzeri	1,73559	,420
21 ve üzeri	1-10	2,34790	,325
	11-20	-1,73559	,420

Buna göre 11-20 yıl mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri ile 1-10 yıl mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin covid-19 sıkıntı düzeyi puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma ($p=.04$, $p<.05$) olup; covid-19 psikolojik sıkıntı düzeyi 11-20 yıl arası kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinde daha yüksektir.

Mesleki Kıdem Durumuna Göre Mesleki Göreve Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Anova Analiz Sonuçları

Mesleki deneyim durumuna bağlı işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi toplam puan ortalamalarındaki farklılık Anova tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Anova analiz sonuçlarında kıdem durumuna göre işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir. $F(2,246)=3,208$, $p=.04$, $n2=.03$ (Tablo 5). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu ve farklılaşmanın yönünü incelemek için izleme (post-hoc) testlerinden Games-Howell analizi yapılmıştır. İzleme testi analiz sonuçları Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 5: Mesleki Kıdem Durumuna Göre İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Anova Analiz Bulguları

Ölçek	1-10 yıl		11-20		21 ve ..		F(2,246)	n2
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
TOPLAM	18,5	6,3	20,50	6,3	17,9	4,9	5,374*	,04

* $p<.05$.

Tablo 6: Mesleki Kıdem Post-Hoc Games-Howell Analiz Bulguları

Mesleki kıdem	Mesleki kıdem	(I-J)	P
1-10 yıl	11-20	-1,96497	,180
	21 ve üzeri	,66703	,781
11-20	1-10	1,96497	,180
	21 ve üzeri	2,63200	,004
21 ve üzeri	1-10	-,66703	,781
	11-20	-2,63200	,004

Buna göre, 11-20 yıl mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenleri ile 21 ve üzeri yıl mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma ($p=.004$,

$p<.05$) olup; işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi 11-20 yıl arası kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinde daha yüksektir.

Yaşa Göre İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Anova Analiz Sonuçları

Yaşa göre işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi toplam puan ortalamalarındaki farklılık Anova tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Anova analiz sonuçlarında yaş durumuna göre işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir. $F(3,245)=3,833$, $p=.01$, $n2=.04$ (Tablo 7). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu ve farklılaşmanın yönünü incelemek için izleme (post-hoc) testlerinden Games-Howell analizi yapılmıştır. İzleme testi analiz sonuçları Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 7: Yaşa Göre İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Anova Analiz Bulguları

Ölçek	20-30		31-40		41-50		51...		F(3,245)	n2
Toplam MT	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
	17,8	7,3	20,3	6,3	19,0	5,3	17,1	5,0	3,833*	,04

* $p<.05$.

Tablo 8: Yaş Durumu Post-Hoc Games-Howell Analiz Bulguları

Yaş	(I-J)	p
31-40	-2,50043	,654
41-50	-1,24226	,934
51 ve üzeri	,65256	,654
20-30	2,50043	,47
41-50	1,25817	,005
51 ve üzeri	3,15300*	,934
20-30	1,24226	,475
31-40	-1,25817	,129
51 ve üzeri	1,89483	,005
20-30	-,65256	,129
31-40	-3,15300*	,654

Buna göre 31-40 yaş aralığındaki sınıf öğretmenleri ile 51 ve üzeri yaş aralığında olan sınıf öğretmenlerinin işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma ($p=.005$, $p<.05$) olup; işe bağlı duygusal tükenmişlik düzeyi 31-40 yaş aralığında olan sınıf öğretmenlerinde daha yüksektir.

Covid-19'a Bağlı Ruhsal Sıkıntı Düzeyi İle Mesleki Görevden Kaynaklı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Pearson Korelasyon Analiz Sonuçları

Temel eğitim kademesinde görevli öğretmenlerin Covid-19'a bağlı psikolojik sıkıntı ölçeği puanları ile mesleki görevden kaynaklı duygusal tükenmişlik ölçeği puanları pearson ilişkisel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir. Covid-19'dan kaynaklı ruhsal sıkıntı düzeyi ile mesleki görevlerden kaynaklı duygusal tükenmişlik düzeyi arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r=0,308$) anlamlı ($p<.05$) bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 9: Covid-19'dan Kaynaklı Psikolojik Sıkıntı Düzeyi İle Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki Bulguları

	1	2
Covid Toplam	-	,308
İ.Bağlı Tükenmişlik Toplam	,308	-

* $p<0.01$

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada temel eğitimde görevli öğretmenlerin Covid 19'dan kaynaklı psikolojik sıkıntı düzeyi ile mesleki görevlerden kaynaklanan duygusal tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Şanlı ve Tan'ın (2017) yaptığı çalışmada öğretmenlerin tükenmişliğe ilişkin algıları ile cinsiyet, medeni durum ve mesleki kıdem arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen bulgular 11-20 yıl arası mesleki deneyime sahip öğretmenlerin kendilerinden daha fazla kıdeme sahip sınıf öğretmenlerine göre daha fazla işe bağlı duygusal tükenmişlik hissettiklerini göstermekte ve bu yönüyle paralellik göstermektedir.

Aynı zamanda sonuçlar 31-40 yaş arasında olan sınıf öğretmenlerinin kendilerinden daha fazla yaşa sahip sınıf öğretmenlerine göre daha fazla işe bağlı duygusal tükenmişlik hissettiklerini göstermektedir. Kıdem olarak daha fazla çalışma yılına sahip öğretmenlere göre kalan çalışma sürelerinin daha fazla olması Covid 19 süreci ile birlikte belirsizliklerin artmasına ve bu durumun daha genç öğretmenleri iş ile ilgili olumsuz duygulara sevk ettiği düşünülebilir.

Nitekim Yılmaz, Yazıcı ve Yazıcı'nın (2014) yılında yaptıkları çalışmada genç öğretmenlerin yaşça büyük öğretmenlere nazaran genel tükenmişlik, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutlarındaki puanların daha yüksek

olduğu görülmektedir. Bu yaş kuşağı ve kıdeme sahip öğretmenler üzerinde nedensellik araştırmalarının yapılmasının ve gerekli eğitim çalışmaları ve iyileştirmelerin yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Elde edilen bulgular temel eğitim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin Covid-19'dan kaynaklanan ruhsal sıkıntı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. 11-20 yıl arası deneyime sahip öğretmenlerin kendilerinden daha az çalışma yılına sahip öğretmenlere göre bu sıkıntıyı daha çok hissettiği görülmektedir. İşe bağlı duygusal tükenmişlik ve Covid 19 psikolojik sıkıntı düzeyi ile yaş, kıdem, cinsiyet, branş gibi demografik değişkenler arasında anlamlı ilişki gözlemlenmiştir. Bu durumun kapsamlı olarak incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Öğretmenler ile gerçekleştirilecek hizmet içi eğitim çalışmalarında psikososyal destek etkinliklerinin öne çıkarılmasının ve işe bağlı duygusal tükenmişliğin çeşitli açılardan incelenmesi için sivil toplum kuruluşları ve öğretmen sendikalarının da katkı vereceği çalıştayların düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bir diğer araştırma bulgusu sınıf öğretmenlerinin Covid-19'dan kaynaklanan psikolojik sıkıntı düzeyi ile mesleki görevlerden kaynaklı duygusal tükenmişlik arasında pozitif yönlü orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum işe bağlı duygusal tükenmişliğin nedeninin covid-19 sıkıntısı olduğunu göstermese bile aralarında anlamlı ilişkinin olması işe bağlı duygusal tükenmişlik üzerinde covid-19 psikolojik sıkıntısının da bir etki faktörü olabileceğini düşündürmektedir. Literatürde yer alan birçok araştırma genel olarak çalışanlarda özel anlamda da öğretmenlerde var olan tükenmişlik ile demografik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğuna işaret etmektedir. Ancak Covid 19 salgın süreci ile birlikte eve kapanma uzaktan çalışma gibi yeni ve öğretmenlik mesleğinin çok alışık olmadığı süreçler yeni koşulların yeni algı ve beklentilerin oluşmasına yol açmıştır. Bundan dolayı öğretmenlik mesleğinin insana hizmet ve temas odaklı bir meslek olduğu da düşünülürse tükenmişlik düzeylerinin bu yeni koşullardan etkilenmesinin büyük olasılık olduğu düşünülmektedir. Bu salgın süreci gibi yeni olumsuz ve ani gelişen bir sürecin öğretmenlik mesleğindeki tükenmişlikle anlamlı ilişkilerinin oluşup oluşmadığına dair bir çaba ortaya koymayı amaçlamış ise de doğasından kaynaklı olarak ortaya çıkan duygusal tükenmişliğin öğretmenlik mesleğinin yeni koşulları açısından yeniden ve farklı boyutları ile detaylı ve çok yönlü araştırılması, ele alınmasının bakanlık düzeyinde çeşitli tedbirlerin alınmasına mesleğe hazırlama, atama ve hizmetiçi eğitim süreçlerine ışık tutacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Ay, T., Oruç, D., & Özdoğru, A. A. (2021). Adaptation and evaluation of covid-19 related psychological distress scale turkish form. *Death Studies*.

Günay, A. (2021). İşe bağlı duygusal tükenmişlik ölçek çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yıl: 2021 Cilt: 30 No: 1 Sayfa: 142-149

Gündüz, B., Çapri, B. & Gökçakan, Z. (2013). Mesleki tükenmişlik, işle bütünleşme ve iş doyumunu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 3 (1), 29-49.

Karakale, S. ve S. Canpolat, (2008). tükenmişlik düzeyi yüksek ilköğretim öğretmenlerinin öğrencilere yaklaşım biçimlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 147: 106-120

Karasar, N. (2000). Bilimsel araştırma yöntemleri.14.Baskı, Ankara: Nobel Yayınları:49.

Kaya, B. (2020). Pandeminin ruh sağlığına etkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23: 123-124.

Özyürek, A. ve Çetinkaya, A. (2021). Covid-19 pandemi döneminde aile ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 18(1), 96-106.

Şanlı,Ö.,Tan, Ç.(2017). Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Yıl:2017 Cilt: 27 No: 2 Sayfa:131-142

Yılmaz,E.,Yazıcı, N.,Yazıcı, H. (2014). Öğretmen ve yönetici öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*.Sayı:24.

Yılmazdaban, B.(2018). Ortaokul öğretmenlerinin duygusal emek ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*.